

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ 1929

Τί έχει να παρουσιάσει το 1929 για τον αγώνα μας; Κέρδος ή ζημία; Υποθέτω πως όλοι μας είμαστε σύμφωνοι ότι υπάρχει ένα τεράστιο κεφάλαιο στο ενεργητικό μας, ότι πραγματοποιήσαμε ένα ουσιαστικό κέρδος με την **έκδοση του διατάγματος για τη δημοτική και κοινοτική ψήφο**, μύλες τις ατέλειες στην εφαρμογή του, μύλους τους περιορισμούς τους άδικους και άσκοπους. Είναι ένα κέρδος θετικό για πολλούς λόγους που τους αναφέραμε πολλές φορές. Η γυναίκα θάντιμετωπίζεται πια ως μία **άξια ύπολογίσιμη**, κοινωνικά και πολιτικά. Αυτό θα ξυπνήσει στην ίδια την αντίληψη της άτομικης της αξιοπρέπειας, θα της καλλιεργήσει το αίσθημα της ευθύνης προς το σύνολο, θα γίνει άφορμή να ποχτήσει πολιτική συνείδηση. Από την άλλη μεριά θα ωφελήσει το δῆμο και την κοινότητα γιατί θα προστεθούν στην εξυπηρέτηση των συμφερόντων τους νέες δυνάμεις. άγνές, άνεκμετάλλευτες, γεμάτες ένθουσιασμό.

Είναι αδύνατο να ύπολογίσει κανείς τα ποτελέσματα του νέου θεσμού. Άρκεί λοιπόν να τον καταγράψουμε ως ένα κέρδος μεγάλο, ουσιαστικό, θετικό.

Ός κέρδος **ήθικό** θα μπορούσε να αναγραφῆ ακόμη ή συσσωματωμένη εμφάνιση του οργανωμένου γυναικείου κόσμου της Ελλάδος καθώς και των οργανωμένων εργαζόμενων τάξεων των δύο φύλων στη μεγάλη δημόσια φεμινιστική συγκέντρωση του περασμένου Μάρτη. Η κατάκτηση της κοινῆς γνώμης είναι ένα κεφάλαιο θετικό, μᾶς κάνει τον αγώνα μας όλονά ευκολότερο, εύκολύνει και την Κυβερνηση και τα νομοθετικά σώματα για να πάρουν αποφάσεις εννοϊκές για τα ζητήματά μας.

Για να συνοψίσουμε, τα θετικά κέρδη μας στο 1929 είναι α) το διάταγμα για τη δημοτική ψήφο και β) η κατάκτηση του γυναικείου οργανωμένου κόσμου της Ελλάδος καθώς και του οργανωμένου επαγγελματικού κόσμου και των δύο φύλων.

Άπέναντι σ'αυτά τα κέρδη ἔχομε δυστυχῶς και μερικές σημαντικές ζημίες που **είναι ανάγκη** να τις προσέξουμε, γιατί ἔχουν πολὺ βαθύτερη σημασία απ' ὅτι δείχνουν.

Και Α) Άπορρίφθηκε από το Συμβούλιο Ἐπιπικρατείας ή αίτηση της κ. Ἄγνης Στουδίτου, διδάκτορα της νομικῆς για να λάβει μέρος στο διαγωνισμό για τη θέση εισηγητοῦ μολονότι είχε όλα τα προσόντα που απαιτοῦσε ὁ νόμος και μόλη τη ρητή διάταξη του Συντάγματος ὅτι στις δημόσιες ὑπηρεσίες δὲ γίνεται διάκριση φύλου. Η άποφαση αὐτή αποτελεί στίγμα στο νεοσύστατο θεσμό του Συμβουλίου Ἐπιπικρατείας, που ἐγκαινίωσε τις εργασίες του με μία κατάφωρη καταπάτηση του Συντάγματος.

Β) Ψηφίστηκε από τη Βουλή κι άφοῦ βῆκε άρκετή αντίδραση στη Γερουσία ψηφίστηκε κι απ' αὐτή ὁ νέος νόμος «περὶ Γενικοῦ Χιμείου του Κρά-

τους» που ὀρίζει στο 9ο ἄρθρο παράγρ. 2, ὅτι στις χημικῆς ὑπηρεσίες γίνονται δεχτοὶ **μόνον ἄρρενες** Μόλες τις διαμαρτυρίες που ἔκανε ὁ Σύνδεσμός μας μαζί με τὸ Ἐθνικὸ Συμβούλιο και τὸ Σύνδεσμο Ἑλληνηίδων Ἐπιστημόνων προς τὰ νομοθετικά σώματα ή ἀνήθικη αὐτή παράγραφος πέρασε. Ἔγινε νόμος. Ἔτσι παρουσιάζεται, ένα Κράτος τὸ λιγότερο που μπορούμε να ποῦμε ἀνακόλουθο, με ὀρθάνοιχτες τις πόρτες τῶν Πανεπιστημίων και με κλειστῆς ὀλοένα και περισσότερες ἀπὸ τις δημόσιες ὑπηρεσίες, στις γυναίκες. Μερικῆς ὑποσχέσεις μερικῶν βουλευτῶν ὅτι θὰ φροντίσουν να τροποποιηθεῖ ὁ νόμος, είναι ή μόνη ἐλπίδα που ἔχομε για τὴν ὥρα ὡς προς τὸ ζήτημα αὐτό.

Γ) Οἱ νέοι ἐκπαιδευτικοὶ νόμοι προετοίμασαν μία μεγάλη ἀδικία για τις δημοδιδασκάλισσες, που τὴν προβλέψαμε, διαμαρτυρηθήκαμε, πήραμε διαβεβαιώσεις και ὑποσχέσεις ἀπὸ τους ἄρμοδίους, που ὅπως δήποτε μᾶς καθησύχασαν τότε. Ὄς τόσο οἱ φόβοι μας βγαίνουν ὀλοένα ἀληθινοί Ἄπὸ τὴ διεύθυνση τῶν μικτῶν δημοτικῶν σχολείων ὀλοένα ἐκτοπίζονται οἱ γυναίκες. Γιατί οἱ Ἐπιθεωρητῆς που είναι στο χέρι τους ναποφασίσουν ποιὸς θὰ διευθίνει τὸ σχολεῖο ὅταν συμβαίνει να είναι ἰσοβάθμιος ὁ δάσκαλος και ή δασκάλα, μεροληπτῶν ὑπὲρ τῶν ἀντρῶν. Ἐπάρχουν μάλιστα περιπτώσεις που διευθίνει τὸ σχολεῖο ἀντρας **κατώτερος** στο βαθμὸ ἀπὸ τὴ δασκάλα, με τὴν πρόφαση δῆθεν τῆς προσωρινότητας, ἐνῶ κατ' οὐσίαν διαιωνίζεται στη διεύθυνση. Αὐτὸ είναι μία τρομαχτική, ἐπαγγελματική ζημία για τὴν ἑλληνίδα δασκάλα και γενικά για τὴν εργαζόμενη γυναίκα ὅταν ἕνας κλάδος, κλάδος πρὸ πάντων γυναικείος βρίσκεται σὲ ἀληθινὸ διωγμό.

Δ) Ἄλλη ζημία **θετική** για τὴ γυναίκα είναι κατὰ τὴ γνώμη μας ή ὀργάνωση τῶν **ἀνωτέρων παραθεταγωγείων** που δημιουργήθηκαν με τὰ νέα ἐκπαιδευτικά νομοσχέδια. Τὰ χτυπήσαμε ἀρκετὰ ὅταν ἦταν ἀκόμη καιρὸς να προληφθεῖ τὸ κακό, προτείναμε, μὲνα λεπτομερέστατο ὑπόμνημα, μία λύση που θάπρεπε να ἱκανοποιήσει και κείνους που ἐπεξεργάστηκαν τὸ νέο νομοσχέδιο και που ἀποσοβοῦσε συγχρόνως τους κινδύνους που προβλέψαμε. Κι ὅμως ή φωνή μας ἦταν «φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ». Οἱ γερονομαθεῖς κατασκευαστῆς του νομοσχεδίου θέλησαν να μεταφέρουν στην Ἑλλάδα τὰ ἀνώτερα παρθενιαγωγεία που ἦταν στην ἀκμή τους στη Γερμανία τὴν ἐποχὴ που αὐτοὶ σπούδαζαν και που τώρα πέρφτουν λίγο λίγο σὲ ἀχρηστία, γιατί δὲν προσφέρουν τίποτα θετικό στη γυναίκα, και τὰ ἐγκαταλείπουν ἔτσι ὅλες οἱ γυναίκες που ἐτοιμάζονται για τὴ βιοπάλη και σγνάζονται μονάμα ἀπὸ μερικῆς ἀπὸ τις πλοῖσιες κοπέλες τῶν προαισείων, τις **ἀνώτερες θυγατέρες** ὅπως τις ἀποκαλοῦν εἰρωνικά οἱ βιοπαιαίστριες θετικῆς γυναικες που κοιτάζουν να μὴ χάσουν τὸν καιρὸ τους με διακοσμνητικά πασαλείμματα. Ὄ τόσο **τ' ἀνώτερα παραθεταγωγεία** ἰδρύθηκαν και διαδέχτηκαν τὴ δόξα

τῶν περίφημων **ἀστικῶν σχολείων**. Κι αὐτὸ ἀκόμα τὸ θεωροῦμε μιὰ θετικὴ ζημία γιὰ τὸ φεμινιστικὸ ἀγῶνα ποὺ ἀπαιτεῖ γιὰ τὴ γυναῖκα μιὰ θετικὴ ἐπαγγελματικὴ μόρφωση καὶ ἴση γενικὴ μόρφωση γιὰ τὰ δύο φύλα.

Ε') Στὸ ζήτημα τῆς **προστασίας τῶν ἐξωγάμων παιδιῶν** μιὰ σημαντικὴ ὀπισθοδρομὴ παρουσίαζει τὸ νέο νομοσχέδιο τοῦ κ. Δίγκα ποὺ ξεγυμνώνει λίγο ἀπὸ κάθε εἶδους προστασία τὸ φτωχὸ ἐξώγαμο παιδί. Καὶ δὲν ὑποβλήθηκε ἀλήθεια ἀκόμα στὴ Βουλὴ, ὥστε δὲν ξέρομε ἀκόμα ποιά μορφή θὰ λάβει τελικὰ. Πάντως ὅμως ὑπάρχει στὸν ὁρίζοντα ἓνα σημεῖο κινδύνου ποὺ εἶναι ἀνάγκη νὰ τὸν ἐπισημάνουμε.

ΣΤ') Τὸ νομοσχέδιο γιὰ τὰ παιδικὰ δικαστήρια, ποὺ ἔγινε τόσο θύρυβος, ποὺ γι' αὐτὸ ἐργαστήκαμε πλήθος γυναικεῖες ὁργανώσεις ἐντατικὰ γιὰ νὰ τὸ βελτιώσουμε, τὸ ἀπέσυρε ὁ νέος ὑπουργὸς γιὰ νὰ τὸ μελετήσῃ καὶ ἀφοῦ τὸ ἄλλαξε ὄχι βέβαια στὸ καλύτερο κατατέθηκε σήμερα γιὰ ψήφιση.

* *

Βέβαια ὑπάρχουν κι ἄλλα κρούσματα διωγμοῦ τῶν γυναικῶν ποὺ τὰ παραλείψαμε. Νομίζομε ὅμως

πὼς ὅσα ἀναφέραμε εἶναι ἀρκετὰ γιὰ νὰ μᾶς δείξουν τὰ σημεῖα τῶν καιρῶν.

Καὶ τώρα ἔπειτα ἀπὸ τὴν ἀναγνώριση τοῦ ἐδάφους, ἔπειτα ἀπὸ τὴν καταμέτρηση τῶν δυνάμεών μας τὸ πρόγραμμα τῆς ἀμεσης ταχικῆς μας διαγράφεται καθαρὰ: **νὰ ἐπωφεληθοῦμε ὅσο τὸ δυνατὸ περισσότερο ἀπὸ τὴν πολιτικὴ μας νίκη, τὴν παραχώρηση τῆς δημοτικῆς ψήφου**. Νὰ πυκνώσουμε τὶς φάλαγγες, τῶν συναγωνιστριῶν μας, νὰ ἀγωνιστοῦμε γιὰ νὰ λείψουν οἱ περιορισμοὶ τῆς **ἡλικίας** καὶ τῆς **ἀγρομαματοσύνης** καὶ νὰ κηρύξομε σὲς τὶς γυναῖκες:

«Εἶδατε πὼς σᾶς μεταχειρίζονται, πὼς σᾶς διώχνουν ἀπὸ δῶ, σᾶς ὑποτιμοῦν ἀπὸ κεῖ. Μεταχειρισθῆτε τώρα μονάχες σας τὸ ὄπλο ποὺ σᾶς δίνουν. Γίνετε ὅλες δημότισσες. Δείξτε τὸ ἐνδιαφέρον σας γιὰ τὸν τόπο σας καὶ γιὰ τὴν ἀξιοπρέπεια καὶ τὸ συμφέρον τοῦ φύλου σας. Ἔτσι μονάχα θὰ μπορέσετε νὰ ντιμετωπίσετε μιὰν ἀντίδραση ποὺ γίνεται **δλονένα** μεγαλύτερη, ὀλονένα πιὸ φανερό. Ἡ τύχη σας ἀπὸ δῶ καὶ πέρα εἶναι στὸ χέρι σας».